

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos socialinės
apsaugos ir darbo ministerijai

2020-05-

Nr.

Inga.Barauskaite@socmin.lt

DĖL PATEIKTO SUDERINTI TEISĖS AKTO PROJEKTO NR. 20-6944

Valstybės kontrolė 2020 m. gegužės 14 d. gavo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl kandidatų į Pensijų anuitetų fondo tarybos narius atrankos, Pensijų anuitetų fondo tarybos narių darbo užmokesčio ir kelionės (transporto) išlaidų kompensavimo dydžio nustatymo ir kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą (teisės aktas Nr. 20-6944, http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpaieska.showdoc_l?p_id=1466556). Projekte numatyta, kad Kandidatų į Pensijų anuitetų fondo tarybos narius atrankos komisija sudaroma iš penkių narių, iš jų vieną atstovą ir pakaitinį atrankos komisijos narį rekomenduojama pasiūlyti Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei. Taip pat numatyta, kad komisijos (narių ir pakaitinių narių) sudėtį įsakymu tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras.

Atkreipiame dėmesį, kad Valstybės kontrolė yra Seimui atskaitinga aukščiausioji valstybinio audito institucija (AAI), kurios teisinis pagrindas įtvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, jos veikla grindžiama nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, neutralumo ir profesionalumo principais, ir kuri jai priskirtą kompetenciją įgyvendina atlikdama valstybinius auditus, vykdamą Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytas biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas.

Susipažinus su pateiktu derinti projektu, kyla abejonių dėl jo nuostatų atitikties konstituciniam AAI nepriklausomumo bei neutralumo principams.

Konstitucinis Teismas savo aktuose (*inter alia* 1995 m. gruodžio 6 d., 2019 m. gegužės 16 d. nutarimuose) yra ne kartą konstatavęs, kad, užtikrinant Valstybės kontrolės nepriklausomumą, ypač svarbu aiškiai atriboti jos veiklą nuo vykdomosios valdžios; Valstybės kontrolės veikla nėra ir negali būti laikoma valdymo sritimi, priskirta kuriai nors vykdomosios valdžios institucijai. Būtent pastarajame nutarime Konstitucinis Teismas pabrėžė, kad: „konstitucinė Valstybės kontrolės paskirtis, konstituciniai teisinės valstybės ir valdžių padalijimo principai suponuoja konstitucinį reikalavimą Valstybės kontrolei nepriklausomai nuo kitų valstybės institucijų, *inter alia* nuo Seimo, Respublikos Prezidento, Vyriausybės, vykdyti jai iš Konstitucijos 134 str. 1 d. kylančius įgaliojimus *inter alia* atlikti valstybinį auditą.“

Įvertinę Valstybės kontrolės statusą ir veiklos specifiką, nustatytą teisinį reglamentavimą, Konstitucinio Teismo jurisprudenciją ir tarptautinės organizacijos INTOSAI Profesinių nutarimų sistemą, atkreipiame dėmesį, kad AAI gali objektyviai ir veiksmingai vykdyti savo uždavinius tik tada, kai yra nepriklausoma nuo audituojamų subjektų ir kitos išorės įtakos, taip pat pati nedalyvaudama galimų audituojamų subjektų veikloje ir valdyme.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo 9 ir 14 str., Valstybės kontrolė – aukščiausioji audito institucija – prižiūrėdama, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas, taip pat kaip naudojamos valstybės biudžeto lėšos, skiriamos savivaldybių biudžetams, jai priskirtas funkcijas įgyvendina atlikdama valstybinius auditus. Valstybinio audito subjektai yra valstybės išteklių ir mokesčių fondai, tarp jų ir Pensijų anuitetų fondas (Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo 2 str. 6 p.). Valstybės kontrolė atlieka šio fondo bendrojo metinių ataskaitų rinkinio auditą (įstatymo 16 str. 2 d.).

Apibendrindami pažymime, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir kituose teisės aktuose įtvirtinti AAI veiklos principai (nepriklausomumas, neutralumas, teisėtumas ir kt.) riboja kitą institucijos veiklą, kuri nėra susijusi su jos kompetencija ir atliekamais uždaviniais. Taigi, numatomu reguliavimu galimai būtų pažeistas Valstybės kontrolės nepriklausomumas bei neutralumas ir ateityje galėtų kilti rizika atlikti valstybinį auditą bei pareikšti nešališką ir nepriklausomą nuomonę.

Atsižvelgdami į tai, siūlytumėme atsisakyti pateikto derinti Vyriausybės nutarimo „Dėl kandidatų į Pensijų anuitetų fondo tarybos narius atrankos, Pensijų anuitetų fondo tarybos narių darbo užmokesčio ir kelionės (transporto) išlaidų kompensavimo dydžio nustatymo ir kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projekto nuostatų, kiek tai susiję su rekomendacija Valstybės kontrolei siūlyti narius į šio fondo tarybos narių atrankos komisiją ir dalyvavimu jos veikloje.

Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas

Audrius Misevičius